

Билг-эрдмәр байн тег

Республиканск олт-амтнә билг-эрдмин негдгч хәләвр

«Билг-эрдм — олт-амтнә. Эн-рәинн гүн үндсәрн эн. олт күч-көлсчирин хамгин гүдүд ивтрх зөвтә, — гидж алдр вожд В. И. Ленинә келсн үт, андрк мана бәәдл-джиргәллә йир сәәнәр ирлцнә.

Өнүгрск өдрмүдг болсн республикн олт-амтнә билг-эрдмин негдгч хәләврт багь наста студентир чигн, идр наста колхозникуд, кәдмшчир, интеллигентир чигн, көгшн өвгдүд, эмгдүд чигн — райод болгьнас ирдж орлццхав.

Августин 29-д Элст балгьсна «Родина» кинотеатрт йисн час өрүгьяр, билг-эрдмин хәләвр эклв. Хәләвриг республикн культурин отделин ахлач Эрднин Бадм секв. КПСС-н обкомн нерн деерәс, хәләврт орлцачиринг обкомин агитацин боли пропагандин отделин ахлач үр Ткаченко йөрәв.

«Ленин всегда с тобой» гидг Новиковин бичсн дуугьяр Элстин культурин Герин художественн самодеятельностин коллектив билг-эрдм хәләвриг эклв. Эн хәләврт тосхач А. Надбитов, инженер Н. Шаджанова, хот кегьач Н. Самородов, сургьульч Андреева, колхозниц З. Овчарова болн нань чигн олт зүсн професстә улс орлццхав.

«Өдгә цагин багьчудин би» гидг бинг Элстин багьчуд ик гавшун кенәр билицхав, тер учрар эн, сүл товчлгч хәләврт бас үзүлгдв.

Элст балгьсна дару Юстинск район эрдман үзүлв. Эн района күч-көлсчирин билг-эрдмин тускар тодрхагьар келх кергтә.

Юстинск район—мана республикд хамгин багь район—шинкән 1957 джил бүрдсн. Болв района гардачир, цуг күч-көлсчир хальмг келн-амтнә билг-эрдмд ик дурта болсн учрар, эдн ахр цагин эргид дегд, сән, нинегн коллектив бүрдәдж.

Дөч-гар улсас бүрден дуна коллектив, «Ленин всегда с тобой», «Марш советских патриотов», «Бумбин ори», «Карл Маркс» гидг дуудиг йилгьән сәәнәр дуулв.

Хәләврт бәәсн амтсд, района хаалгьин отделин грейдерист Батхаран Эрднин, домбрт келсн, хальмгин шогдун «Мондра» дегд таасгдв.

Тәвн дөрвтә мөрч Бадмин С-Гаря — «Күрнә мөрнә йовдл», медәтә күүкд күн «Никольский» совхозин бухгалтер М. А. Борисова — «Над полями да над чистыми», багш П. В. Поджидаева — «Дыблюсь я на небо» гидг дуудиг йир сәәнәр дуулццхав.

Райбольницин техникч Сакла Цагьан хальмг күүкд күүнә кедг герин көдмшч үзүлгдәх би биллв. Эн би олтд дегд таасгдсн учрар, сүүлин товчлгч хәләврт үзүлгдв. Цагьан бийнә «Күндлгьни грамотар» ачлгдв. Джангьгьрч Лиджин Төблт болн «Енотаевский» совхозин көдмшч Бадмин Гәрә хойр, «Яс кемәлгьв», Лиджин Төблтин кесн «Модн тек» домбрт биллв.

«Раздольный» совхозин көдмшч Улана Галина, домбр ик сәәнәр цокдг бәәдж. Эн деер келгдсн ду, би юстинцирин үзүлсн программин өрәлнә—теди нань чигн сән-сәәхн, соньн номермүд үзүлв.

Тегәд, билг-эрдмәри Юстинск район негдгч орм эзлв.

Республиканск негдгч хәләврт хойрдгч ормиг Яшалтинск боли Сарпинск хойр райод хувадж авб.

Яшалтинск района олар ду дуулдг коллектив 60-шаху күүнәс бүрддж. Эн коллективд орсмуд, хальмгуд, украинцир, эстонцир, немшир, бело-

руссмуд боли нань чигн келн-амтс орлцна, болв-хальмгин «Комсомол уралан» гидг дууг ик ончта сәәнәр дуулцхав.

383-ч номертә совхозин хөбч күүкн. Люба Орехова; Дунаевскийин бичсн «Песенка Пипыты» дуулв; багш Александра Бадминова боли герин өзн күүкд күн Дуся Сабрукова хальмгар биинл бәәдж; частушк дуулццхав.

Дакад болхла, эн хәләврт демократическ ори-нутгудин ду, би бас үзүлгдв. «Старый холостяк» гидг венгерск келн-амтнә дууг — Иван Мирошниченко, «В домике окно» гидг чешск келн-амтнә дууг — Тамара Криспи Иван Мирошниченко хойр дуулв. Тамара Криспи дегд сәәнәр дуулна, тегәд чигн эн күүкн краевоий боли Российск Федерацин фестивальмудин лауреат.

Яшалтинск района күч-көлсчирлә Сарпинск район хәәмцв. Сарпинцир болхла, икнкн эгл колхозникуд, совхозин көдмшчир хәләврт орлцв. «Гигант» колхозин саальчир Лида Лазарева боли Лена Ивашкина х о й р; олар ду дуулсн саамд «Аннушка — душечка» гидг дууг эклдж, дуулццхав. Эн хойр саальч Валентина Кравченкота гурвулн орс келн-амтнә шогта бинг ик эрдм-тәгьяр билицхав.

«Гигант» колхозин член Николай Перекрестов «Россия — родина моя» гидг ду дуулв. Энүнә дуулсн дууг соньсн улс кесгтән мартиг уга, юлгәд гихлә, сцен деер бийән чик, токтун бәрлгьн чигн, күпкнскн джөблн дунь чигн, күн болгьна зүркнд үлдв. Николай Перекрестовла әдл сән үзмдж «Путь к коммунизму» колхозин урч Николай Суриков чигн үзүлв, тер «Россия» гидг ду дуулв.

ВЛКСМ-н райкомин негдгч сегләтр Ксения Ематинава хальмг хуучна «Төгрәш» гидг ду дуулв, ветфельдшер Сергей Чонасв «Шарка-Баркад» биллв, агроном Николай Затонский, урч Николай Суриков хойр шүвтр куплетс умшв, Эрднин Хулхач Шатуша Мөркү хойр «Хальмг би» билицхав.

«Гигант» колхозин багьчудин 6-ч бригад эврәинн олар ду дуулдг коллектив бүрдәдж. Теди «Өрүн гарси нари», «Ялуха» гидг хальмг дуд йилгьән сән дуулсндан музыкальн инструментсәр мөрәлгдв.

Западн район хәләврт гурвдгч орм эзлв. Эн района күч-көлсчир музыкд дегд дуртаг, әднә классическ орс опермүдәс әднә дуулсн дуд медүлджәнә.

«Иван Сусанин» гидг алдр композитор Глинкин бичсн оперәс «Антонин романс» эмч Руфина Пилюкова дуулв, Чайковскийин «Пиковая дама» гидг оперәс, «Дузт Лизы и Полины» багш Раиса Корчагина эмч Руфина Пилюкова хойр дуулв.

Теньгин хальмгудин би Емчигирова, Джамбинова боли Шаманов гурвн биллв. Әдн кезәнтьк хальмг хувцс ке-сәәхнәр чимдж уйсндан, гитармудар мөрәлгдцхав.

Уладаева, Емчигирова хойр «Джиджә» гидг хальмг ут ду дуулццхав, селәнә әдл-ахун Башантинск техникумин студентир «Молодежный донской танец» гидг би билицхав, баянист Тимофей Коляда, Тихоновин «Пушинка» гидг вальс баянд татв.

Республиканск хәләврт Приозери боли Каспийск райод бас эрдман үзүлццхав.

«Байрин хант» гидг шүлгиг «Приозери» совхозин фермин көдмшч Мокников бичәд, эврән умшв. Багь наста Зоя Болдырева «Алта дерайн гархн» гидг хальмг ут ду дуу-

ль. Эн дууг соньсн амтс кесгтән байрлдж, алх ташад, дакад нег давтдж дуулув. «Эрдни-шишән туск» частушкә «Приозери» совхозин көдләчир В. Киселева; Т. Полхутенко; В. Зеленская гурви дуулв. Эн совхозин әлектрик Цагана Айс эврә хальмг ду-биинд ик дурта. Поэт К. Эрендженовин бичсн «У л а н туг» гидг шүлг эн умшв, «Өрүн гарси нари» гидг частушк дуулв.

Хәләврт бәәсн улст Каспийск загьсна комбинатин көдләч Очр-Гәрән Марийин дуулсн «Ялдурк» гидг дун икәр таасгдв. Очирова Вера, поэт А. Сусеевин бичсн «Арасәд» гидг шүлг орс келәр умшв. Эн коллективин биллсн «Бульба» гидг белорусск келн-амтнә би икәр олтд таасгдсн учрар, сүүлин товчлгч хәләврт үзүлгдв.

Болв цугтагьасн ончта сәәнәр үзүлсн номермүд иим болна: «Бумбин ори» гидг музыкальн-литературн монтаж. Эн монтаж гүн утхтагьяр келгдж — урдк догшн, түрү цагас ави өкләд, өдгә байрта-джиргьлтә цаг күртл хальмг келн-амтнә бәәдл монтажд келгддженә. Монтажас талдан хальмг бингьин сюит ик сәәнәр келгддж. Тегәд чигн эн коллектив олар дуулачир дунд негдгч орм эзлв.

Матусовскийин бичсн «На смерть Фучика» гидг шүлгиг Черноземельск районас ирсн механик А. Аязмов ик сәәнәр умшв, композитор Айвазяна «Караван» гидг дууг А. Израйлов ончта сәәнәр дуулв.

Яшкульск районас ирсн гиячир — домбрч В. Опшугеваг, дуучир — Зоя Манджиеваг, В. Сердюковиг, бичч — О. Опшугениг темдглх кергтә.

Приютинск районас ирсн гиячир — Светлана Тюрина «Комсомолка» гидг шүлг бичсән, эврән умшддж өгв. Ур Еремин хальмг келн-амтнә Арасәлә хамцад 350 джил болснд нерәддж гаргьсн эврәинн дуугьан; олар ду дуулдг коллективлә хамдан дуулдж өгв.

Целинн района күч-көлсчир бас эн хәләврт орлцв.

Хальмг республикн олт-амтнә билг-эрдм хәләлгьн — ик байрта нәәрт хүврв, дорас шин-шин нерд гарв. Августин 31-д, амрдг өдр, Элстин паркд, кесг зун күч-көлсчир цуглрдж, сүд, товчлгч концерт хәләцхав.

Хальмг тег билг-эрдмәр байн!
А. БАЛАКАЕВ.